

Za vsem prijavi je svoj pristop osemnajst učiteljskih društev na Slovenskem k „Zavezi“, število, katerega se osnovalni odbor nikdar nadejal ni. To očitno kaže, da je „Zaveza“ bila potrebna ter da ima opravičen up do krepkega življenja. Ko je bil osnovalni odbor prepričan, da bode „Zaveza“ lahko osnovljena, prijavljena društva bila so mu kažipot, tedaj se je lotil sestavljenja pravil in je iste v „Popotniku“ priobčil učiteljstvu v občo presojo ter je posamična društva prosil ob enem, naj izrazijo svoje pomisleke proti pravilom, kar je precejšnje število slovenskih učiteljskih društev storilo.

Uvažaje izražene pomisleke, ki so bili v obče malostni, predelal je osnovalni odbor pravila ter izročil v potrjenje poklicani politiški oblasti. Načelnik začasnega odbora potem slika velike težave in mnoge prošnje, predno se je dobilo potrjenje pravil „Zaveze“, istotako, koliko je bilo ovir, da se je prvo zborovanje „Zaveze“ sklicati moglo še le današnji dan. Da se je to omogočilo, gre v prvi vrsti hvala „Slovenskemu učiteljskemu društvu“; naposled pa izreka načelnik najprisrčnejšo zahvalo vsem, ki so pospeševali na kakov način koli težavno delo osnovalnega odbora, vzlasti pa še vrlima šolskima listoma „Popotniku“ in „Učitelj. Tovarišu“, ki sta vselej „Zavezne“ zadeve točno objavljala, posebno zahvalo pa izreka načelnik prvemu slovenskemu dnevniku „Slov. Narodu“, ki je vsekdar rad svoje predale odprl v zadevah „Zaveze“, kadar koli se je osnovalni odbor obrnil do njega. (Živio- in slavaklici.) „Zaveza“ bode pa to v bodoče sigurno vedela tudi dostojno ceniti. (Dobro, dobro!) Sveta dolžnost osnovalnega odbora izreči je tudi prisrčno zahvalo gospodu dr. Dečku, kateri je istega s svojim pravniškim svetom vselej radovoljno podpiral. (Živio! Slava!)

Gospod Kocbek prečita potem račun ob dohodkih in troških „Zaveze“ od 2. novembra 1887. do 20. aprila 1889. Dohodkov je bilo 49 gld. 30 kr., troškov ga 46 gld. 91 kr., tako da je ostalo v blagajnici 2 gld. 39 kr.

Gospod Ribnikar nasvetuje, da se račun odobri in izreče osnovalnemu odboru, gg. Arminu Gradišniku in Fr. Kocbeku, prisrčna zahvala, kateremu predlogu zbor z odobravanjem pritrdi. Predsedništvo začasno prevzame potem starosta učiteljev A. Praprotnik, kateri se zahvaljuje na tej časti in izjavi, da za kratek čas rad prevzame vodstvo „Zaveze“, a za daljši čas mu to zaradi družih obilnih poslov ni mogoče.

Gospod Nerat iz Maribora nasvetuje, da bi se pravila „Zaveze“, ki so udom itak znana, vzprejela „en bloc“. Predlog obvelja. Vršiti se ima sedaj volitev odborova.

Gospod Ribnikar predlaga, naj bi vsako društvo imenovalo jednega odposlanca in ti skupno naj bi sestavili kandidatno listo za odbor. Ko so se udje imenovali, izvolijo se slednjič po vskliku: Predsednikom gosp. Feliks Stegnar, podpredsednikom gg. A. Razinger in Fr. Praprotnik, učitelj v Puščavi; tajnikoma gg. Majer in Ferlan; denarničarjem: g. Kokalj; kot odborniki za Štajersko: gg. Kavkler, Gradišnik in Kocbek. Za Primorsko: gg. Kante, Bogatec in Krašovec; za Kranjsko: gg. Ribnikar in Romih. (Konec prih.)

D o p i s i.

Z Dunaja. Iz krepkega govora državnega poslanca profesorja Sukljeja v državnem zborni dné 26. marca 1889. l. (Dalje.)

Sedaj pridem do glavne stvari, o katere se je sukala vsa letošnja debata o naučnem budgetu; mislim povedati mnénje svoje o reformi ljudske šole in sicer s stališča praktičnega šolnika, ki se more sklicevati vsekako na večletno delovanje v šoli. Jaz nečem posegati po orožje svoje v naučno statistiko in inozemske zakonodaje, jaz nesem tako spreten, kakor gospod poslanec Beer, ki ima na razpolaganje mnogo večje znanje in izkušnje, a zato bom razmere razložil z večjo odkritosrčnostjo, kajti da le jedno omenim, to, kar je poslanec za Hartberg povedal o številu me-

šanih šol v Prusiji, namreč 517, imam se vedno za pravo, če tudi je gospod poslanec Beer temu oporekal. Gospod poslanec si je stvar jako olajšal, držal se je črke izvajanj princa Liechtensteina in zmislja pa ni hotel videti.

Stvar je jako jednostavna, jeden sam vzgled bode zadoščal, da vam stvar pojasnim. Vzemimo prusko občino s konfesionalno šolo. V vsej šoli ni nijednega otroka druge vere. V občino pride žid in pripelje svojega za šolo godnega otroka s sabo. Sredstev nima, pa tudi ne volje, da bi ga dal zasobno poučevati. Do bližnje mešane šole je predaleč, ker po zakonu mora poslati otroka v šolo, pošlje ga v konfesionalno šolo tistega kraja. Šola ostane tako urejena, kakor je bila poprej.

Sedaj vprašam, kateri pameten človek bode prišel zaradi tega, da je v to šolo prišel jeden židek, do zaključka: Izbrisati se mora izmej konfesionalnih šol in uvrstiti mej mešane.

Tako in nič drugače je argumentoval poslanec Beer. Držim se števil, vzeti iz dodatnega snopiča 13. nemške državne statistične pisarne.

Leta 1882. je bilo v Prusiji 32.523 konfesionalnih šol. 4678 teh šol pa so pohnajali tudi nekateri otroci druge vere in sicer 1811 jednorazrednic ima manj nego 10, 1181 več nego 10, 1084 večrazrednih manj nego 17 in 420 pa več nego 18 učencev druge vere.

To, gospoda moja, je le naravna posledica, ki izvira iz tega, da je v več krajih mej prebivalstvo primešanih nekaj drugovernikov. Iz tega sklepati, da podatki kneza Liechtensteina neso pravi in se ne ujemajo z dejanskimi razmerami, je pa odločno napačno.

Lehko prav v kratkih besedah vse povem, kar še imam povedati o ljudski šoli in njeni reformi.

Jaz zmatram, da je reforma — podrobnosti ne morem naštevati — potrebna in sicer v treh ozirih. Prvič v zmislu deželne avtonomije; državni temeljni zakon prepušča državnemu zboru določitev načel ljudskega šolstva; namesto tega je pa izšel državni šolski zakon z dné 14. maja 1869. l., kateri ima užé na sebi državnopravni madež, organično napako, da je zakon, ki določa najmanjše podrobnosti, jednoličen zakon, kateri ima jednake določbe za vse dežele, ne ozirajoč se na kulturne in národne razlike ter národno-gospodarske difference.

In, gospoda moja, stvar je pomisleka vredna ne le v državnopravnem, temveč v večji meri tudi v pedagoškem oziru. Priznali mi bode, da je šola praktični stvar, služiti ima neposredno življenju, po jednej šabloni se tukaj ne sme postopati.

Marsikaj, kar je primerno za šolo v Dunajskej okolici ali na Češkem, je naravnost nemogoče in neizvedljivo ter popolnoma neprimerno za Gališko, Huzulsko vas v Karpatih ali pa od Boga zapuščeno Dalmatinsko, Morlaško selo.

Zatorej je neobhodno potrebna reforma v tem zmislu, da se razširi deželna avtonomija v ljudsko-šolskem zakonodajstvu.

Druga stvar, gospoda moja, se tiče razmer ljudske šole k veri.

V jako pomenljivem govoru z one strani visoke zbornice, s katerim se je gospod poslanec Lippert jako dobro predstavil, opozorilo se je nas na nasprotje mej človeškim razumom in njegovimi izdelki, znanjem in vero.

Gospoda moja! To nasprotje je — nečem preiskavati, ali je le navidezno ali pa dejansko, to je drugo vprašanje — pri vsakej veri, vznemiruje vsako globokejšo, resnejšo človeško dušo, katera hoče pojmiti najvišje probleme bitnosti. (Tako je! na desnici.) Čemu bi pa to vznemirjenje usiljevali otroku ob času, ko še nima dovolj razuma, da bi mogel s svojimi močmi delovati za poravnanje in spravo teh nasprotij? Znameniti nemški pedagogi — jaz imenujem le Schrauderja in Kehra, če tudi bi lahko še več družih navedel, — so vsled tega, ravno zato, ker naglašajo jednotnost ljudsko-šolskega pouka, postavili načelo, da ima biti veronauk središče vsega ljudsko-šolskega pouka, in sicer ne mislijo pri tem nejasnega, rekli bi v retortu napravljenega šolmošterskega krščanskega nauka, temveč pozitivno spoznanje z njega dogmami!

Jaz za moj del ne segam tako daleč, a hočem, da se v ljudski šoli vse strogo izogiblje, kar ovira jednotnost pouka, kar bi v mladosti utegnilo škodovati pozitivnemu spoznanju in njega služabnikom.

Veselilo me je, da je tudi opozicija naglašala to stališče. Dovolil bi si pa vender rad jedno opazko. Mari so gospodje prezrli glavno vprašanje, oni ugovor, ki se vedno lahko stavi, če se je v sedaj obstoječem šolskem zakonu postavila kaka kavtela, da se harmonija ljudsko-šolskega nauka tudi zares ohrani in samovoljno ne kalí? (Konec prih.)

Iz Krškega. «Pedagogičsko društvo.» Za lansko leto so plačali letnino gg.: Kcel Alojzij, učitelj v Ihanu; Kline Jos., nadučitelj v Artičah; Kolnik Avgusta, učiteljica v Novi Vasi;

Suhar Fran, učitelj v Ptui; Kabaj Miha, učitelj v Hotedršici; Gabršček Andrej, učitelj na Livku, za 10 udov; Schwinger Albin, dekan pri Sv. Miklavži; Munda Matej, kaplan v Središči; Zadnikar Kristina, učiteljica v Ljubljani; Furlan Jakob, učitelj v Ljubljani; Adamič Aleksandrina, učiteljica v Žireh; Okrajna učiteljska knjižnica v Litiji; Koncilijska Fran, nadučitelj v Žužemberku. Za letošnje leto: Kočevar Anka, učiteljica v Begunjah; Krulec Ivan, učitelj v Ljubljani; Ramoveš Andrej, župnik v Svibnem; Spetzler Gustav, nadučitelj v Boštanji; Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani; Tomšič Ivan, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Ljubljani; Wessner Josipina, učiteljica pri Sv. Miklavži; Furlan Jakob, učitelj v Ljubljani; Kokalj Fran, učitelj v Ljubljani; Adamič Aleksandrina, učiteljica v Žireh; Okrajna učiteljska knjižnica v Litiji; Lomšek Simon, učitelj v Cerkljah; Pirc Gustav, tajnik c. kr. kmetijske družbe itd. v Ljubljani. Za prvo leto: Gusl Emilija, učiteljica v Ljubljani; Okrajna učiteljska knjižnica v Litiji. Za prihodnje leto: Wessner Marija, učiteljica v Ljubljani.

Vrhu tega so darovale posojilnice: v Šoštanji 5 gld., v Krškem 5 gld., na Vrhniki 6 gld. Hvala jim in slava! *Gabršček.*

Iz Ljubljane. Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta v 4. dan preteč. meseca. Dozdanji začasni učitelj v Mokronogi, g. Karol Trost, imenovan je stalnim učiteljem za tretjo, in bivša učiteljica v Dragatušu, gospa Kristina Kuralt, roj. Železnik, stalnim učiteljicam za četrto učiteljsko službo na čveterorazredni ljudski šoli v Šent-Jarnej. — Podelile so se državne ustanove gojencem in gojenkam na tukajšnjem izobraževališči za učitelje in učiteljice. — Dovolilo se je, da se trije učenci lokalno izključijo po nasvetu učiteljstva neke srednje šole.

— Knjige ubožnim učencem. C. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaji je za šolsko leto 1889/90 ljudskim in meščanskim šolam odločila vsoto 1.521 gld. 33 kr. za knjige ubožnim učencem. Od te vsote dobi šolski okraj Ljubljanski 105 gld. 20 kr., Postojnski 124 gld. 84 kr., Kočevski 142 gld. 48 kr., Krški 171 gld. 58 kr., Kranjski 136 gld. 46 kr., Ljubljanske okolice 155 gld. 16 kr., Litijski 105 gld. 12 kr., Logatski 117 gld. 48 kr., Radovljanski 82 gld. 50 kr., Novomeški 151 gld. 68 kr., Kameniški 105 gld. 03 kr., Črnomeljski 123 gld. 80 kr. C. kr. deželni šolski svet to splošno naznanja s pristavkom, da naj c. kr. okrajna šolska svetovalstva sestavijo navadna zahtevna pisma ter naj jih do 1. dne junija t. l. neposredno pošiljajo centralnemu vodstvu c. kr. zaloge šolskih knjig na Dunaj.

Premene pri učiteljstvu.

G. Karol Trost, začasni učitelj v Mokronogi, imenovan je stalnim učiteljem za tretjo, in bivša učiteljica v Dragatušu, gospa Kristina Kuralt, roj. Železnik, stalnim učiteljicam za četrto učiteljsko službo na čveterorazrednici v Šent-Jarnej.

Razpis učiteljskih služeb.

Št. 353

okr. š. sv. Služba II. učitelja (na slučaj tudi učiteljice) v Blokah s plačo III. reda se bode definitivno umestila. Prošnje naj se postavnim potom v teku dveh tednov vlagajo pri tukajšnjem uradu. C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu v 18. dan aprila 1889. l.

Št. 393

okr. š. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Dragatušu II. učiteljsko mesto s letno plačo 450 gld. in s prostim stanovanjem v stalno, ali začasno nameščenje. Prošnje naj se vlagajo po predpisanem potu do 20. dne maja 1889. l. pri tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju v 17. dan aprila 1889. l.

Št. 435

okr. š. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Mokronogi se bode stalno, ali tudi začasno umestila tretja učiteljska služba (oziroma služba učiteljice) s letno plačo 400 gld. Prosilci (prosilke) za to službo naj svoje prošnje postavnim potom v štirih tednih vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem dne 18. aprila 1889. l.

Št. 515

okr. š. sv. Na ljudski šoli v Šturiji, kjer se bode enorazrednica razširila v dvorazrednico, oddale se bodele nadučiteljeva služba s 500 gld. letne plače, s stanovanjem in z opravnim doklado 50 gld. in druga učiteljska služba s 400 gld. letne plače in zdaj tudi z eno sobo za stanovanje. Prošnje naj se postavnim potom do dne 15. maja t. l. vlagajo pri tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni v 12. dan aprila 1889. l.